

Soru: Gıybet ettiğinden dolayı orucunun bozulduğunu zanneden kişi yemek, içmek gibi orucu bozacak bir fiilde bulursa ona kefarete gerekir mi?

Fetva

Allah Rasûlü ﷺ biri diğerini hacamat yapan ve aynı zamanda gıybet eden iki adam denk gelince “Hacamat yapan da yaptıran da orucunu bozmuştur.” buyurmuştur.¹ Bir diğer hadiste ise Allah Rasûlü ﷺ “İnsanların etlerini yiyen(gıybet yapan) oruç tutmamıştır.” buyurmaktadır.² Her ne kadar bu hadislerin zahiri gıybet yapanın orucunun bozulacağına delalet etse de fukaha bu hadislerden maksadın orucun sevabının gitmesi olduğu noktasında ittifak etmiştir. Buna göre oruçlu iken gıybet eden kişi her ne kadar harama girdiğinden orucunun sevabını yok etse de orucu bozulmaz.³

Oruçlu iken gıybet eden kişi orucunun bozulduğunu zannedip yemek, içmek gibi orucu bozacak bir ameliyede bulursa ona kefarete gerekir.⁴ Kişinin yukarıda zikredilen hadislere vakıf olup olmaması, bu hadislerden maksadın ne olduğunu bilip bilmemesi ya da fetva veren birinden fetva alıp almaması bunu değiştirmez.⁵ Zira gıybetin orucu bozması oruç ibadetinin genel kurallarına aykırıdır. Ayrıca mezkur hadislerin orucun bozulması manasında olmadığı noktasında fukaha ittifak etmiştir.⁶ Şafii mezhebine göre ise bu durumda sadece kaza gerekir, kefarete gerekmez.⁷

¹ Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyn b. Alî el-Beyhakî, *Şu'abü'l-îmân* (Bombay: Mektebetü'r-Rüşd, 2003), 9/100.

² Ebû Bekr Abdullâh b. Muhammed b. Ebî Şeybe İbrâhîm el-Absî el-Kûfî, *el-Muşannef fi'l-ehâdis ve'l-âşâr* (Riyad: Dâru Küñuzu İşbiyye, 2015), 5/464.

³ Ahmed b. Muhammed b. İsmâîl ed-Dûkâtî et-Tahtâvî, *Hâşiye 'alâ Merâkı'l-felâh* (İstanbul: Daru'l-Hanefiyye, 2018), 2/527.

⁴ Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Karaçi, el-Büşra, 2021), 1/359.

⁵ et-Tahtâvî, *Hâşiye 'alâ Merâkı'l-felâh*, 2/539.

⁶ el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 1/359.

⁷ Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref b. Mürî en-Nevevî, *el-Mecmû' Şerhu'l-Mühezzeb* (Kahire: İdaratü't-Tıbai'l-Emîriyye, 1347), 6/340.